

⁶ Атанас — син на Мария Танчева, племенник на Лора.

⁷ Виола — сестра на Лора, жена на Белинов, а по-късно на Йосиф Хербст, убит през 1925 г. от фашистите.

⁸ Мика — Мария Танчева, братовчедка на Лора.

Нямаме никакви данни, че Яворов през м. февруари 1912 г. е бил в Пловдив. По това време той усилено работи върху втората си драма, та нямал възможност да пътува. Това узнаваме от писмото му от 8 февруари, с. г., до сестра му, в което пише: „Сега аз економисвам и внимание и минутата, за да привърша по-скоро новата си пиеса“ (виж. П. К. Яворов. Събрани съчинения, т. V, 1960, стр. 544). Не знаем въобще, дали поетът се е срещал с лелята на Лора и дали Велика Камбанова е изпращала писмата си до Лора чрез Яворов. Знаем, че на 2 март с. г. Лора е вече във Франция. Тя много често е пътувала из Европа.

ИВАН МАРТИНОВ В ЛАПИТЕ НА ДРАКОНА

Много пъти в моя живот съм се сблъсквал с фашистката цензура и винаги успешно съм се измъквал от нейните лапи — от лапите на дракона, както казвахме тогава. Но два са случаите, когато не можах да измамя кръвожадния му поглед и попаднах между зъбите му.

Ето, за тези два случая ми се иска сега да разкажа с няколко думи.

През 1929 г., в началото на декември, започна да излиза в. „РЛФ“. Още с първите си броеве той обърна внимание с бойкия си, революционен тон и изведнъж спечели любовта на многобройните читатели, жадни да чуят прогресивно слово. Смелата постъпка на неговите издатели и редактори, борци за ново пролетарско изкуство и литература, се посрещна с радост от младите, току-що начеващи писатели. Да се създаде работнически литературен фронт, който да събере разпръснатите след въстанието, особено след Априлските събития, творчески сили и да ги обедини и сплоти около лозунга за правдива и честна художествена мисъл — ето задачата, която партията бе поставила пред шепата комунисти около вестника. Програмата на „РЛФ“, изразена в уводната статия на първия му брой, а по-късно и в други статии — се прие от всички писатели, близки на делото му и в скоро време в редиците на неговите създатели застанаха и закрачиха заедно с тях много други борци за ново изкуство и литература.

Тогава аз, още съвсем млад, ученик в седми клас на гимназията, правех първите си несигурни стъпки в белетристиката. Бях вече печатал стихове в редица прогресивни вестници и списания, предимно ученически, и жадувах за такъв вестник, който да изразява напълно моите разбирания на комунист за изкуството и литературата. Появяването на „РЛФ“ аз посрещнах с радост и вълнение, че най-сетне такъв вестник започва да излиза. Всяка сряда с нетърпение чаках да се появи по будките и сутрин рано, отивайки на училище, аз тайно си го купувах, четех, препрочитах, изучавах дори наизуст много от неговите материали, някои от които и сега още помня — тъй силно са се запечатали в паметта ми.

На следващата година, в брой 44 от март или април, излезе първият ми напечатан разказ „Безработица“ и аз помня с какво вълнение разгърнах страниците на „РЛФ“, за да го прочета още на улицата. Оттогава редовно сътрудничах на вестника със стихове, разкази, репортажи и други материали. Бях приет от неговия малък колектив като един от най-младите му съратници и участвах, макар и да бях ученик, във всички негови инициативи и акции.

След завършване на гимназията се наложи да изпълня един свой партийен дълг: да стана отговорен редактор (отговорен пред полицията и цензурата) на „РЛФ“. Отговорен редактор пред партията беше др. Христо Радевски, а членове на редакционния комитет другарите Никола Ланков, Ангел Тодоров, Георги Караславов, Борис Милев — Огин, Петко Буюклиев и др. В същото време аз изпълнявах и длъжността администратор и експедитор на вестника.

Помня с каква вяра в успеха на нашето дело, с каква твърдост в убеждението и с какъв ентузиазъм вършихме всичко по това време. Тогава нямаше големи хонорари (дори никакви), нямаше ни условия за работа, ни материална подкрепа на държавата, а само вдъхновението в борбата и любовта към нашето дело. От време на време др. Петко Буюклиев, който беше касиер на вестника, ни даваше — на др. Христо Радевски и на мен — по нещичко, някаква малка сума, определена като заплата (другите членове на редакционния комитет не получаваха), за да дочакаме до другата седмица, когато „Куриер“ (дружеството за разпространение на вестниците) ще се отчете и ще може пак да получим за посрещане на нашите нужди. И ако все пак имаше нещо, което ни държеше винаги в дух на високо творческо напрежение, това беше признателността на читателите, които подкрепяха делото на „РЛФ“ и с радост посрещаха всеки негов нов брой. А ние, шепата негови редактори, продължавахме да водим борбата на нашия литературен фронт с такава енергия и устрем, с такъв ентузиазъм и вяра, с такава чистота в стремежите ни, че и дори сега бихме могли в много отношения да завиждаме сами на себе си за това!...

Събрани често в малката таванска стаичка над печатница „Радикал“ на ул. „Карниградска“ (сега ул. „Гочо Гопин“), всички членове на редакционния щаб вземаха живо участие в обсъждане на проблемите. Столове нямаше, освен един за главния редактор, и една сгъваема маса, на която др. Радевски пишеше своите стихове и статии с малък, колкото детско пръстче, химически молив (запомнил съм добре това!) върху тесни и дълги листове, изрезки от хартия, изхвърлена от собственика на печатницата като отпадък. Останалите другари или седяха на перваза на прозореца, или на купчините вестници и разни пакети. Стаичката беше малка и през лятото задушна, но това никак не пречеше всички да се чувстваме добре и оживено да спорим. През малкия прозорец, ниско долу, почти до пода едва проникваше светлина, а за въздух да не говорим, и въпреки това аз не знам дали някои от другарите, сега видни наши писатели и редактори, изпитват същите чувства на неизразимо възмущение, на радост и възторг, както тогава. Много са спореше, много се говореше, но и много се работеше. Нашите заседания често пъти се „затягаха“ и продължаваха с часове, ние се разгорещявахме и повишавахме тона си, без да се съобразяваме, че може да ни чуят отвън, дори забравяхме, че сме под наблюдението на полицията, и понякога трябваше собственикът на печатницата да подаде глава от отвора на кривата дървена стълба и да ни напомни, че не бива да викаме толкова високо.

Много грешки и слабости имаше в нашата работа през този тъй характерен за нашата партия сектантски период, но едно е безспорно, че ние, всички до един, от отговорния пред партията редактор до отговорния пред полицията и цензурата редактор, добре разбрахме, че трябва да вървим по начертания път. Безспорно, като дисциплинирани комунисти, ние стояхме на партийната линия и поради това в главните насоки провеждахме сектантска литературна политика, но по логиката на живота и силата на фактите, макар и несъзнато докрай, макар и не така пълно и целенасочено, както по-късно др. Георги Димитров формулира задачите на нашата партия, се мъчехме да застанем на ленински позиции в литературата. Мъчехме се да усвоим и приложим на практика в нашето творчество ония норми и принципи, отсъствието на които тогава беше сериозна пречка за успешната ни работа и които по-късно, особено след победата на Де-

вети септември 1944 година, станаха нашето най-голямо завоевание. Вие едно съвещание на редакционния комитет, в не една колективна обобщителна статия се поставяше, както се изразявахме тогава, ребром въпросът за ленинизирание на нашия литературен фронт. За няколко такива материала, обърнали внимание на предварителната полицейска цензура, „РЛФ“ бе конфискуван и срещу мен като отговорен редактор бе заведено дело по чл. чл. 6 и 19 от ЗЗД. Едната от статиите бе на др. Сава Гановски — Трудин в бр. 99 на вестника и другата — уводна — от др. Христо Радевски под заглавие „100“ в бр. 100, и двете неподписани и минаващи за редакционни. Аз бях арестуван и задържан в дирекция на полицията. На другия ден вратата на килията ми се отвори и един агент ме поведе по коридорите към кабинета на полицейския следовател.

*

И ето аз съм пред лапите на дракона — пред един от ония, които изпълняват такава невидима за хората „обществена“ дейност, каквато е цензурата. Струва ми се, сега не е нужно да описвам какво значи това полицейска цензура с всичките нейни тайни и явни похвати на издирване истинските редактори, за да ги привлече към отговорност и с това да попречи за издаването и излизането на вестника или списанието, за да зудуши нашия лагален печат. Един от цензорите беше полицейският следовател Сапунов и ето че аз бях попаднал вече в неговите лапи.

Възщност господин Сапунов съвсем нямаше вид на дракон и съвсем не беше така страшен, както може би мнозина сега биха си го представили. Той бе тих и кротък човек, доста учтив и внимателен, дори любезен към мен — може би затова, защото все пак аз бях редактор на единствения литературен вестник на работническата класа, чиито представител сега бях като следствен пред него. Аз знаех, че в други случаи и той, и неговите колеги са твърде сурови и строги, понякога и жестоки към редакторите на другите вестници и списания, обикновено малко грамотни работници, в които те се съмнявах да са истински редактори, а не само поставени длъжност, но в случая сега той се отнесе към мене добре. Покани ме да седна и ме попита желая ли да изпия едно кафе. Аз, разбира се, отказах. Тогава той поръча на специалния прислужник само за себе си. Когато чашата с димящото кафе бе поставена на бюрото му, отрупано с избелели и напрашени папки, той запали цигара и като вдъхна дълбоко тютюнев дим, затвори очи и се замисли.

Няколко минути минаха в мълчание, през което време аз наблюдавах господин Сапунов и се вълнувах от разни мисли. Изведиж той трепна и като че ли събуден от дълбок сън, ме погледна със светлите си очи, замъглени и помътнени, както ми се стори, от някакво дълбоко скрито в душата му зло намерение да ме притисне до стената и принуди да призная някои неща, които му бяха крайно необходими при изпълнение на служебните му задължения.

— Е, какво? — рече той тихо и остави цигарата си недопущена на пепелника. — Значи вие сте редактора на този вестник?

Той измъкна изпод купчината една папка, разтвори я и ми показа един брой, именно стотния, на „РЛФ“.

— Да — отбърнах аз кратко и кимнах.

— Такааа... — продължи все тъй тихо и провлечено, с известно недоверие към думите ми Сапунов. — Добре! — и удари леко с длан по бюрото си.

Замълча. Минаха още няколко минути. Той ме гледаше с присвити очи, сякаш ме изпитваше и се мъчеше да отгатне какво мисля, а пък аз мълчах с наведена глава и се пазах да не погледна към чего, за да не срещна изпитателния му поглед, втрещен строго в мен. Най-после той, види се, разбра, че няма лесно да изтръгне признание от мен и уморен от тази игра, разгъна вестника и продължи разпита:

— Вие ли сте писали тия статии?

— Да, аз.

— Хм, такааа... Хм! — и той смръщи вежди. — Е, добре, като сте ги писали, знаете ли, че нарушавате закона за печата?

— Знаех — все тъй определено отговарях аз на въпросите му.

— И че подлежите на отговорност и съд?

— Да.

Той пак се замисли.

— Какво искате да кажете с изрази като „ленинизирание на нашия литературен фронт“? Ще рече ли това, че вие възприемате тактиката на болшевиките и подбуждате народа към революция за завземане по насилствен път властта в България?

Трепнах. Веднага разбрах накъде бие мисълта му и че той се опитва да ме улови в капана си.

— Не, разбира се — отсякох аз.

— Ами какво сте искали да кажете?

Опомних се на време и успях да си придам невинен вид.

— Нищо повече от това, което съм казал вече в статиите си... — започнах аз колебливо и за момент замълчах, но скоро усетих прилив на сили и продължих вече по-уверено и сигурно: — Тук не става дума за подбуждане към революция и за завземане на властта по насилствен път, а за литература. Като редактор на „РЛФ“ и комунист аз имам убеждение, че нашата литература трябва да служи за възпитание на народа към по-възвишени стремежи и идеали и че затова е нужна правдива, реалистична литература... такава, за каквато Ленин говори още в статиите си за Толстой... и за която аз като писател се боря...

— Хм, хм! Достатъчно! — прекъсна ме Сапунов и ми подаде един лист хартия. — Сега, моля ви, напишете всичко това, което ми казахте...

Поех листа, натопих писалката в мастилницата и започнах да пиша показанията си. Докато се потех и мъчех най-ясно и точно, но и най-недвусмислено и без противоречия, за които Сапунов можеше да се залови, да изразя мислите си и търсех думи, Сапунов мълчеше и аз видях как той ме наблюдаваше под вежди. Когато бях готов и му подадох показанията си, той хвърли бегъл поглед отгоре надолу, за да провери всичко ли съм писал тъй, както бях говорил, лицето му никак светна и просия, сякаш бе успял да ме измами и да изтръгне от устата ми нещо, което досега криех. Той не знаеше и не можеше да разбере, че това аз правех с пълното съзнание какво върша и какво ме очаква като последица от него. За нас, комунистите, поведението ни пред полицията, в случая и пред цензурата, беше определено и ясно, както ни беше ясно, че борбата не може без жертви, и тъкмо това той не знаеше и не можеше да разбере, а се радваше, че най-после бе успял да ме уплете като паяка в мрежата си.

— Добре — отсече с ръка своята сурова присъда драконът, остави настрана листа с показанията ми и стана. — Сега ще трябва да ви изправа пред съда, но преди това ще ви пратя в затвора, а после...

Той млъкна, защото на вратата на малката стая, заградена със стъклени стени от голямата обща зала, дето работеха другите чиновници от цензурата, силно се почука. Обърнах се. Без да получи потвърждение от него, при нас влезе др. Георги Жечев, редактор на в. „Мисъл и воля“. В ръцете си той държеше също такава зелена призовка, с която Сапунов призоваваше на разпит всички редактори на вестници и списания, чиито броеве бяха конфискувани от полицията и срещу тях възбудено следствие.

— Господин Сапунов... вие ли сте? — попита Жечев.

— Да — рече сърдито Сапунов и махна с ръка. — Почакайте малко вън! Жечев излезе. Сапунов продължи прекъснатия разговор:

— А после... Хм! Какво после!... Вие сам знаете!...

Той позвъни и когато на вратата се показа агентът, който ме доведе при него, той нареди:

— Върнете го в ареста!

Аз станах и последвах агента. След мен влезе и зае моето място антифашистът Георги Жечев.

★

Още същия ден, привечер, аз бях отведен в затвора, дето престоях шест месеца следствен, до 2 февруари 1933 година, когато на делото ме оправдаха поради липса на доказателства по обвинението и ме пуснаха на свобода. Как прекарах в затвора сред другарите си, около двадесетина души, следствени и осъдени по ЗЗД, няма да разказвам, защото това е друга тема. Сега искам да опиша един случай, когато втори път попаднах в лапите на дракона. Този случай беше последен, но и най-тежък и той изигра в живота ми като комунист и писател важна, съдбоносна роля.

★

Две години след излизането ми от затвора аз отново попаднах в същата тази малка стая със стъклени стени, дето полицейският следовател Сапунов водеше своите разпити и дето аз веднъж бях влизал. Ето как стана това.

През есента на 1933 г. се появи на бял свят една малка книжка с разкази и репортажи под надслов „Фронт“. Това беше моята първа книга. Колко много възбуждащи мисли и чувства бе пробудила тя у мене! Колко много радост и надежди се криеше в нея! Но щеше ли да ми донесе тя всичко това, което очаквах? В петдесетина странички бях събрал и поднесъл на читателите моите първи, плахи и несигурни опити. Пет-шест разказа и още толкова репортажа из живота на политзатворниците, на които бе посветен цял цикъл с название „Протестът на окованите“, израз на впечатленията ми от затвора през време на моето следствено задържане. Колко безсънни нощи, колко любов и вяра, и надежди, когато пишех разказите, и после колко усилия и труд да се напечата и издаде. Да не говорим за паричните средства, а за онази доблест и чест, за онзи риск, с който печатарят др. Райко Бъчваров, един скромен труженник на партията, когато аз много уважавам заради това, че понасяше материални щети, пазеше и криеше ръкописа от агентите, печаташе я тайно и с това изпълняваше своя граждански дълг. За съжаление, аз и сега нямам от нея, тъй като полицията при обиск ми взе всичките оставени екземпляри.

Книгата веднага бе конфискувана, а срещу мен като автор бе заведено дело по чл. 7 от ЗЗД. Аз бях повикан със зелена призовка при следователя Сапунов да дам показания.

Когато влязох в заградената със стъклени стени стая, господин Сапунов ме срещна равнодушно, с уморен израз на бледното си, слабо лице. Ние бяхме вече стари познати и той нямаше нужда да ме разучава, а веднага пристъпи към работа. Покани ме да седна и ме помоли да напиша показанията си. Този път господин Сапунов беше също тъй любезен и внимателен към мен, но не ме попита ще пия ли кафе и не ми предложи цигара, а щом аз започнах да пиша, сам се залови да преглежда някакви книжа. Имаше делови и безразличен вид, сякаш всичко вършеше формално, по задължение и ако не беше длъжността му полицейски следовател, с удоволствие би предпочел да побъбри с мен или да изиграе една партия на шах. Показанията ми бяха кратки и докато пишех, нито веднъж не погледнах към него. Щом му подадох листа, той ми кимна.

— Свободен сте.

Въздъгнах и излязох, без да се страхувам и без дори да се съмнявам, че това е някаква уловка или най-малко шегга. Още през време на следствието разбрах от Сапунов, че ще бъда подведен под съдебна отговорност по чл. 7 от ЗЗД. А по този член не за държаха, защото се внасяше гаранция за неотклонение. Такава гаранция аз внесох след няколко дни и тъй въпросът по следственото дело за „Фронт“ беше приключен.

Но макар че дълго никой за нищо не ме безпокоеше, аз знаех, че ще дойде ден, когато ще ме призават пред съда. Аз чаках този ден и не закъсня.

През 1935 г., в края на април, когато градините в София бяха пламнали от пролетния цъфтеж и снежни облаци покриваха малката къщичка в края на града, дето живеехме, аз бях изправен пред съда да отговарям за това, че съм възбуждал класова омраза и съм призовавал работническата класа към революция. Делото се гледа в една от стаите на сивата триетажна сграда на ул. „Преслав“, точно срещу Народния театър, дето тогава се помещаваше апелативният съд. Не знам защо, но правителството на деветнайстотайците, което бе наредило да се изпълнят всички смъртни присъди на комунисти, разглеждаше делата по печата в този по-висш съд. В стаята, която служеше за съдебна зала, бяхме само аз, жена ми, адвокатът Анто Бояджиев и като представител на партията др. Марин Въжаров. Съставът на съда, един възрастен съдия и двама помлади, заемаха местата си на високия подиум, а ние стояхме срещу тях, разтревожени и в очакване да чуем строгата им присъда. След снемане на самотичността ми, както се казва на юридически език, даде се ход на делото. Председателят на съда ме запита аз ли съм написал тая брошура със статии, на което отговорих много сърдито, че това не са статии, а разкази, художествени произведения. Последва въпрос:

— Принавате ли се за виновен?

— Не! — отсякох твърдо. — Не съм възбуждал класова омраза и не съм призовавал никого към революция. . .

— А какво сте искали да кажете с тия статии. . . с тия разкази, художествени произведения?

Отговърът ми беше същият както при съдебния следовател:

— Тези разкази аз написах с пълното съзнание на комунист и писател, който има свои позиции. В тях съм искал да отразя живота такъв, какъвто съм го наблюдавал. Така съм виждал действителността и така съм я отразил. Другояче не съм могъл да постъпя. . .

— А съзнавате ли отговорността, която носите пред закона?

— Да!

Съдиите се спогледаха. Настъпи мълчание. Председателят се обърна към прокурора:

— Имате думата.

Прокурорът, красив мъж на средна възраст, с очила и гладко причесана коса, стана енергично и като вдигна ръка, произнесе остра жлъчна реч, в която ме изкарваше много опасен за обществото престъпник и ми искаше най-тежко наказание. Председателят слушаше и от време на време се прозяваше, а другите двама членове си шепнеха нещо на ухото и тихичко се смееха. Аз гледах учудено прокурора и не можех да разбера думите му: наистина ли съм такъв опасен престъпник, за какъвто ме смяташе той? Жена ми стискаше ръката ми и чакаше с уплаха в погледа. Когато той свърши и седна на стола си, като бършеше потното си чело, аз въздъхнах от облекчение. „Да става каквото ще става! — рекох си. — Само че по-бързо, иначе не бих могъл повече да издържа на тая комедия. . .“ Председателят на съда изведнъж прие сериозен вид.

— Кажете и вие каквото има да кажете! — обърна се той към адвоката.

Анто Бояджиев застана пред съда, поклони се и като поправи черната си, раздвоена на две ленти дълга връзка и приглади дългата си посребрена коса, поклони се ниско и каза някаква много дълга фраза на латински, смисълът на която беше: „Преди всичко истината и тогава отсъдете вината на човека, който. . .“ и т. н. След това той започна своята защитна реч. Тя не трая повече от пет минути, но от гръмките думи и дългите красиви фрази с древни мъдрости и сентенции, в които често се повтаряше правната максима „Да чуем и другата страна“, аз се убедих, че той не беше се подготвил и че дори не беше прочел ред от моите показания и обвинителния акт, а че сега се ориентираше в съдебния случай, макар че беше известен столичен адвокат,

Като свърши своята реч, Анто Бояджиев пак се поклони и чинно се отдръпна настрана в очакване последната дума на съда. А съдът продължаваше да се съвещава зад разтворената папка, която председателят държеше пред лицето си.

Аз стоях като вкаменен и не знаех какво да правя и как да се държа. До мен жена ми в напреднала бременност, с измъчено слабо лице, едва задържаше дъха си. Другарят Марин Въжаров гледаше тъй мрачно и сърдито, сякаш се готвеше веднага да вдигна юмрук и да протестира. А само др. Анто Бояджиев беше напълно спокоен.

Най-сетне съдът взе решение. Тримата съдии се изправиха. Настъпи най-тежкия миг в живота ми. Председателят хвърли за последен път поглед към мен, спря го за по-дълго върху жена ми и навярно преценявайки моята младост и неопитност в живота, понамръщи се и започна с тих, но тържествен тон да чете присъдата:

— В името на царя... въз основа на самопризнанията на подсъдимия, обвинен по чл. 7 от 33Д... Софийският апелативен съд, като взе под внимание смекчаващите вината обстоятелства... осъжда гражданина Иван Цекон...

Тук аз затворих очи и нищо повече не видях. Само чух, че ме осъждат на три години строг тъмничен затвор, пет години лишение от права и 50,000 лв. глоба. Като свърши, председателят се обърна към мен и усмихнат попита:

— Доволен ли сте?

— Не! — извиках аз без колебание.

Усетих как кръвта нахлу в главата ми и без много да мисля, ръководен от убеждението си, че трябва да се държа колкото се може по-бойко и твърдо, реших да издигна някакъв лозунг, но бях тъй смазан, че едва успях да извикам:

— Да живее работническият литературен фронт!

— Хайде-хайде, иди си гледай работата! — смъра ме строго председателят и се обърна към Анто Бояджиев. — Може да обжалвате делото.

Хванах жена си за ръка и двамата тръгнахме бавно навън, а след нас и Марин Въжаров, който мърмореше някакви ругатни. Другарят Анто Бояджиев ни махна с ръка за довиждане и изтича надолу по стълбата, за да не закъснее за следващото дело, което щеше да се гледа в окръжния съд.

Уморени от преживяното събитие, смазани от товара на мислите, аз и жена ми се прибрахме у дома си, без да знаем каква ще бъде по-нататък нашата съдба. Ще потвърди ли присъдата касационният съд? Кога ще дойдат да ме арестуват и откарат в затвора? Какво ще стане с жена ми? Такива мисли ме вълнуваха през целия ден, но още на другия ден грижите в борбата за хляб ме погълнаха и аз скоро забравих и присъдата, и надвисналата над мен опасност...

Раждането на детето, което дойде на бял свят само след две седмици, още повече отвлече вниманието ми и погълна всичките ми мисли. Почти се бях забравил от радост. Но изведнъж настъпи това, за което съвсем бях престанал да мисля и което бях забравил в опиянението си, а ето че то ме изненада и напомни за себе си.

На 10 юни 1935 г., рано сутринта, в малката ни стаичка нахълтаха един агент и двама полицаи, направиха обиск, натовариха библиотеката ми на една каруца и като заявиха на жена ми, че повече няма да я безпокоят, подкараха ме към полицейския участък. Там аз престоях до вечерта и малко преди да се стъмни бях отведен отново в затвора, този път осъден да изтърпявам голямо наказание.

Оставих у дома жена си сама, без средства и помощ, с пеленаче на един месец. Как е живяла и как е понесла всичко през тия години — сама си знае. В затвора прекарах повече от година и половина — до 6 януари 1937 г., когато ме освободиха с помилване.

Оттогава се минаха повече от двадесет и пет години и вече съм забравил подробностите. Но още не съм забравил, а добре помня и навярно през целия си живот ще помня как няколко пъти съм се сблъсквал с фашистката цензура и как два пъти драконът ме засегна тежко с лапите си.